

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Do druku nr 1287

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego
Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

Warszawa, dnia 8 marca 2017 r.

BSA III-021-56/17

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. d.

09.03.2017

Data wpływu

Pan
Adam Podgórski
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 8 lutego 2017 r., GMS-WP-173-37/17 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz niektórych innych ustaw.*

Z wyrazami szacunku

SĄD NAJWYŻSZY

Rzeczypospolitej Polskiej

Biuro Studiów i Analiz
Sądu Najwyższego

Warszawa, dnia 8 marca 2017 r.

BSA III-021-56/17

Uwagi

do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz niektórych innych ustaw

Zgodnie z art. 1 pkt 3) ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (j.t. Dz. U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.) Sąd Najwyższy jest organem władzy sądowniczej, powołanym do opiniowania projektów innych ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych ustaw, w którym uzna to za celowe. Wprawdzie opiniowany akt prawny nie dotyczy funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, niemniej dotyczy kwestii bardzo istotnej ze społecznego punktu widzenia. Odnosi się bowiem do problematyki związanej z uzyskiwaniem stopnia doktora habilitowanego, który stanowi wyraz nie tylko tzw. samodzielności naukowej, ale wpływa również na szereg innych kwestii związanych z kwalifikacją, oceną oraz uprawnieniami jednostek naukowych.

W opiniowanym akcie prawnym zamierza się ustanowić możliwość nabywania tego stopnia w szczególny sposób, zarówno jeśli chodzi o jego przesłanki, jak i sposób nadania. Zgodnie z projektowanym art. 21a ust. 1a ustawy z dnia 14 marca o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz niektórych innych ustaw (j.t. Dz. U. z 2016 r., poz. 882 ze zm. – dalej nazywana „ustawą o stopniach”) osoba, która uzyskała stopień doktora w „Rzeczypospolitej Polskiej i posiada co najmniej pięcioletnie doświadczenie w prowadzeniu działalności badawczo-rozwojowej oraz znaczące osiągnięcia w zakresie opracowania i wdrożenia w sferze gospodarczej lub społecznej oryginalnego rozwiązania projektowego, konstrukcyjnego, technologicznego lub artystycznego, o ponadlokalnym zakresie oraz trwałym i uniwersalnym charakterze, zatrudniona w jednostce organizacyjnej posiadającej uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego, nabywa uprawnienia równoważne uprawnieniom wynikającym z posiadania stopnia doktora habilitowanego na podstawie decyzji: 1) rektora – jeżeli jest zatrudniony w szkole wyższej; 2)

dyrektora instytutu naukowego Polskiej Akademii Nauk – jeżeli jest zatrudniona w Polskiej Akademii Nauk; 3) dyrektora instytutu badawczego – jeżeli jest zatrudniona w instytucie badawczym.” Po wydaniu przedmiotowej decyzji dokumentacja jest przekazywana Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych, która ma prawo wniesienia sprzeciwu w terminie czterech miesięcy od dnia jej otrzymania. Brak sprzeciwu i jednocześnie nieuchylenie przedmiotowej decyzji prowadzi do wejścia w życie takiego rozstrzygnięcia. Jest to rozwiązanie podobne do tego, które zostało przyjęte w aktualnie obowiązującym art. 21a ustawy o stopniach. O ile jednak wprowadzenie art. 21a ustawy o stopniach było uzasadnione szczególnymi okolicznościami związanymi osiągnięciami w pracy naukowej za granicą, zwłaszcza w przypadku gdy systemy prawne państw zatrudnienia nie przewidywały stopnia równoważnego stopniowi polskiego doktora habilitowanego (w ustawie wymaga się bowiem: kierowania podczas pracy w innym państwie przez co najmniej pięć lat samodzielnie zespołami badawczymi oraz posiadania znaczącego dorobku i osiągnięć naukowych pozostając w zatrudnieniu na stanowisku profesora nadzwyczajnego lub profesora wizytującego), o tyle w przypadku projektowanej regulacji należy uznać ją za nieuzasadnioną, i co więcej, za zbędną, gdyż regulacja, w której możliwość nadania stopnia doktora habilitowanego uzależnia się od powyższych „osiągnięć” znajduje się w aktualnie obowiązującej ustawie o stopniach. Stopień ten może bowiem nadany w przypadku posiadania osiągnięcia naukowego, jakim jest „zrealizowane osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne” (art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy o stopniach), co niewątpliwie dotyczy osiągnięć „w zakresie opracowania i wdrożenia w sferze gospodarczej lub społecznej oryginalnego rozwiązania projektowego, konstrukcyjnego, technologicznego lub artystycznego” (tak analizowany projekt).

W tym świetle można uznać, że projekt powtarza istniejącą już regulację. Trudno przy tym nie odnieść wrażenia, że oceniana regulacja ma stanowić jedynie alternatywny sposób postępowania w przedmiocie nadawania stopnia doktora habilitowanego, tyle że w mniej skomplikowanej procedurze. Pamiętając o historycznych skojarzeniach związanych z uzyskiwaniem statusu docenta, które nie mają w analizowanym przypadku żadnego merytorycznego odniesienia, trzeba zauważyć, że jest to regulacja, która doprowadzi do niepotrzebnych napięć w środowisku naukowym, jak i w relacji pomiędzy Centralną Komisją a rektorem, dyrektorem instytutu PAN lub dyrektorem instytutu badawczego oraz osobą, wobec której wydano decyzję o nadaniu uprawnień równoznacznych z uprawnieniami

wynikającymi z posiadania stopnia doktora habilitowanego. Jeżeli zatem faktycznie istnienie konieczność większego „dowartościowania osiągnięć badawczo-wdrożeniowych”, to wydaje się, że najlepszym rozwiązaniem byłby nowelizacja art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy o stopniach w ramach której przesłanki nadania stopnia doktora habilitowanego zostałyby rozszerzone i skonkretyzowane, tak aby objąć również sytuację, o której mowa w art. 21a ust. 1a projektowanej ustawy.

Na marginesie można również zauważyć, że projektowane ułatwienie może odwołać skutek przeciwny od zamierzonego, zwłaszcza gdy Centralna Komisja złoży sprzeciw, a osoba, wobec której takie postępowanie się toczy złoży odwołanie do sądu administracyjnego. Biorąc pod uwagę brak jakiegokolwiek procedury w przedmiocie nadania tego stopnia, w szczególności kryteriów i zasad oceny spełnienia przesłanek do jego nadania, sądy administracyjne ograniczą się wyłącznie do badania legalności postępowania, co sprawi, że w przypadku ewentualnego sporu, realna ochrona odwołującego się będzie mniejsza, aniżeli w aktualnie obowiązującym postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 10 marca 2017 r.

Cena 0,21 zł + 23% VAT

